

Ljubljana po potresu. — Любляна подиръ землетресението.
(Slika A. Gvaiza. — Картина А. Гвайза.)

Slovenška Lizbona.

(Stenogram je na str. 37. priloge.)

In zdaj so se zaklela še nebesa,
Slovenec, zoper tebe siromaka;
Pod tabo zemlja maje se in stresa;
Kam béži? Groza, strah povsod te čaka;
Strop poka, stene rušijo se koči,
Kje išči si zavetja v pozni noči?

«Vstanite, hitro, hitro, stari oče!
Na ramo bolno mater, mož, zadéni;
Pod milo nébo iz nesrečne kože!
Vratú se, dete, mojega okleni!» —
«Strah! sodni dan, kaj ne da, mati!»
«Oj tiho, nič pri meni ni se bati.» —

V veselem tem, velikonočnem časi,
Ko vse mladí, življenja se raduje,
Tod po deželi jok in stok se glási,
Brez milosti nesreča gospoduje;
Slovenec nima sreče; blagoslova
Nebó na dela ne rosí njegova.

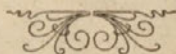
Ljubljana, prej po svetu malo znana,
Imenovana redko med narodi!
Zdaj, opustošena in razdejana,
Zaslula boš povsod po tí nezgodi,
Lizbono bodo te slovensko zvali,
Rodovi pozni še te milovali.

Pod milim nebom se beró ti maše,
Nemilim nebom! vse kleče zdihuje:
Nebeški oče, sliši prošnje naše,
Ukaži zemlji ti, da naj miruje;
Nikar nas ne pogúbi v jezi svoji,
Močí razsajajoče upokoji!

Kar rodoljubje v letih je nabralo,
Veselje in ponos slovenski duši;
Kar tujca je oko občudovalo,
Vse ena noč nevsmiljeno razruši!
Od konca treba bo začeti z nova,
Brez mere truda, sreča negotova!

Od juga lástovka je priletela, —
Otožno obletava mesto znano;
Kjer mirno gnezdo svoje je imela,
Podrto, pusto vse in razdejano!
Od tod, kjer se nesreča naselila
V kraj srečnejši nesó jo lahka krila.

Glas gré po zemlji: Bratje, pomagajte!
Vsi enega očeta smo sinovi;
Odprite srca in roké in dajte!
Sad dober blagi obrodé darovi;
Hitite lajšat vsi nesrečo grozno,
Na pómoč, bratje, da ne bo prepozno!
Jos. Stritar.

Землетресение въ Любляна.

(Къмъта картината на първата страница.)

Главний градъ на братския ни словенски народъ, бѣла Любляна (въ Австрия) е билъ прѣзъ нощта отъ 2-й на 3-й априлий т. г. почти съвѣтъ съсипанъ отъ едно ужасно землетресение. Вече при първото потрусване на 11 часа и 17 мин. прѣзъ вечерта населението се силно испоплаши; а когато послѣдвахъ трусоветъ единъ подиръ другъ, стана голѣма паника между жителитъ: тѣ бѣгахъ отъ къщитъ си на улицитъ и отъ тамъ на полето, за да се спасятъ отъ

смъртната погибелъ. Нъ за жалостъ не сж могли всичкитѣ да се спасятъ; трима бѣхж убити, а други петдесетъ души тежко и легко ранени. Много отъ по-стари кѣщи се срутихж, нъ и хубавитѣ нови сгради, както сж разни черкви, театра, пощата, музеятъ съ своитѣ прѣд-исторически сборки пострадахж силно. — Прѣзъ първата нощъ землетресението се повторило 31 пѣтъ; а отъ тогава до днесъ безброй пѣти.

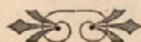
Днешната картина на първата страница ни прѣдставява една такава улица, гдѣто има срутени кѣщи и пр. Едно твърдѣ печално зрѣлище. — Щегата се оцѣнява на милиони. Бѣдата е голѣма. Въ цѣлия градъ, не останжло нищо едно здание неповрѣдено; 25% кѣщи сж съборени или трѣбва да се съборятъ до основитѣ си, 45% изискватъ голѣми прѣправки, а 30% щѣли да мнжтъ съ малки поправки.

Населението отъ начало уплашено, нослѣ отчаяно, най-сѣтнѣ се поддало на фатализма.

Хората си потърсихж мѣста за спание въ пайтони, вагони, бѣчви, и пр. Въ тѣхъ продължавахж да се прибиратъ, до гдѣто се построихж по площадитѣ и въ градинитѣ разни бараки и палатки. На помощъ дойде дружеството „червеный кръсть“ отъ Виена и нѣколко други благотворителни дружества, както и войската, която построи баракитѣ и варди имуществата въ кѣщята, напуснати отъ хората.

Словенский поетъ проф. Стритаръ съчини една много хубава поезия „Словенска Лисабона“ (гдѣто е имало въ 1755 година подобно землетресение), въ която поезия — помѣстена на втората страница въ настоящата свеска — живо описва тая ужасна катастрофа, при която толкозъ силно пострадахж нашитѣ братя Словенци. Близо 10.000 души напуснахж градътъ, който брои 30.500 жители; училищата сж затворени; въ черквитѣ е опасно да се влиза, за това става богослужението подъ открито небе; учрежденията се помѣстватъ въ прости бараки; болнитѣ лежатъ въ палатки, защото и болницата е почи срутена. Человѣкъ, когато чете такива извѣстия, можалъ би да се расплаче, защото вижда, какъ страдаятъ на хиляди и хиляди хора — а страдаятъ безъ веѣка вина отъ тѣхната страна. Въ това именно се намира голѣмъ трагически моментъ. Боже пази стъ подобни нещастия! — Пожертвувания за града Любляна и за околнитѣ села, които тоже много пострадахж, се събиратъ не само въ цѣла Европа, нъ и въ Америка. Редакцията на югославянский „Гласникъ“ събра само въ Пловдивъ нѣколко стотини лева, въ София е била събрана значителна сума отъ хърватското и чех-

ското дружество. Надѣваме се, че и други градове въ България нѣма да останѣтъ надирѣ. Съ благодарение приемаме всеко пожертвование въ ползата на пострадавшитѣ братя, и ще испровождаме събранитѣ суми до градското кметство въ Люблина.

Приемътъ на сѣрбското пѣвческото дружество въ България.

Градоветѣ София и Пловдивъ сѣ били прѣзъ свѣтлитѣ празници зрители на хубави тържества, при които се е възобновило братството между два сѣсѣдни славянски народи — Българитѣ и Сѣрбитѣ. Това събитие има голѣмо значение не само за тѣхъ, нѣ и въ обще за Славянитѣ, и заслужва да го опишемъ по-дробно, до колкото позволява обемътъ на нашето списание, което си е поставило за задача, да запознава помежду си и да сближава южнитѣ Славяни: Българитѣ, Сѣрбитѣ, Хърватитѣ и Словенцитѣ.

Извѣстно е, че между послѣднитѣ двѣ плѣмена сѣществуватъ постоянно най-сърдечнитѣ братски отношения. „Словенцитѣ и Хърватитѣ раздѣля само рѣчицата Сутла — каза покойний хърватский писателъ Шеноа — а сѣдинява ги кървѣта; но кървѣта не е вода, споредъ народната пословица.“ — Хърватитѣ и Сѣрбитѣ не се намирахъ всекога въ дружелюбиви отношения; имало е периоди на раздора, както и такива на сѣгласието. Сѣщото може да се каже и за взаимнитѣ отношения между Българитѣ и Сѣрбитѣ. Твърдѣ умѣтно пише единъ виенски вѣстникъ, които има приятельско настроение къмъ Славянитѣ, по случай на послѣднитѣ сѣрбско-български тържества: „Ако е сега възобновено приятелството между Сѣрбитѣ и Българитѣ, то ще може по-лесно да се махне несѣгласието между пѣрвитѣ и Хърватитѣ“

Припомниме си при тоя случай Кьорнеровата сбирка на германски патриотически поезии подъ заглавието: „Лира и мечъ“. И дѣйствително взаимнитѣ отношения между Сѣрбитѣ и Българитѣ се характеризиратъ сѣ тѣзи двѣ думи въ обратно положение: каквото е раскъсалъ мечътъ, това дойде да сѣдинява пѣвческата лира.

Дойдохъ ни на гости братията, носящи сѣ себѣ лирата, сирѣчь пѣвци, които умѣятъ да искажатъ своитѣ чувства въ формата на милозвучна пѣсенъ — сѣрбска и българска. Така се исказва, братската любовъ на начинъ по-тържественъ и по-трогателенъ, нежели сѣ просто

слово: пѣсенъта значи хармония, съгласие, слога, каквато трѣбва да сжществува между братията. Пѣнието уталожва страститѣ; пѣсенъта нека заличи послѣдната капка умраза, която между братията бѣше посяна отъ страна на тѣний общъ неприятель.

„Който пѣе, злѣ не мисли“, казва народната пословица. Българитѣ като виждахъ, че Сърбитѣ дохождатъ съ пѣсни, приехъ любезно като най-милитѣ гости. А отъ друга страна братията Сърби могли да се убѣдхъ лично, че сжщо и Българитѣ не мислятъ никакъ злѣ за тѣхъ; инакъ поерѣщанието не щѣше да е било толкозъ сърдечно, а слѣдъ кратко искренно другование испращанието толкозъ трогателно.

ПОСРѣЩАНИЕТО.

Бѣше хубавъ пролѣтенъ день. На Пловдивската станция се събираше отбрана публика, отъ двата пола, която съ нетърпение очакваше пристигването на влака съ сѣрбскитѣ гости. Виждахме тука първенци на града: кмѣта, свѣтницитѣ, нѣколко учители и началници на разни учрѣждения, заслужени писатели и народни труженици. Въ София било можеби поерѣщанието по-блѣсково и повече официално, а въ Пловдивъ бѣше скромно, домашно, нѣ при това сърдечно и братско.

Машината засвири, влакътъ се спира. Първий излѣзе г. прѣдседателъ на Българското пѣвческо дружество г. проф. Станоевичъ. Пловдивскій градскій кметъ г. Юруковъ го поерѣщно и поздрави сърдечно, като каза съ нѣколко прочувствени думи на гоститѣ: „добрѣ дошли!“ Зачувахъ се въодушевени „ура“ и „живио“! Между тѣмъ гоститѣ — на брой близо стотина — излѣзохъ изъ вагонитѣ и захванахъ се лични запознавания между тѣхъ и присѣтвующитѣ Българи.

КОНЦЕРТЪТЪ.

Вечеръта Българското пѣвческо дружество даде концертъ съ богата програма. Такъвъ концертъ не само Пловдивъ и София, нѣ и градове въ други по-гольми дѣжави рѣдко можтъ да чуватъ. Прѣди да говоримъ подробно за него, нека поставимъ на първо мѣсто оцѣнката, която произнесе Н. Ц. В. Князьтъ въ София:

„Г. Мокранияцъ не управлява своя хоръ по обикновеному. Струва ми се, че той като ли съ прѣсти, като съ нѣкоя магическа прѣчка истрѣгва отъ пѣвцитѣ всички онѣзи гласове, които му сж потребни за случая. Неговия хоръ е нѣщо, което ме изненадва и удивлява.“

По-голямата част от програмата се състоеше от народни пѣсни югославянски, особено сърбски и български. Ние си имаме много хубави мелодии, които се пѣят по разни краища между народа, а рѣдки сж ония, които ги знаят. Г. Мокраяцъ е сполучил да събере най-хубавитѣ и да ги нареди въ единъ вѣнецъ толкосъ майсторски, щото всѣкий при слушанието е можалъ да се наслаждава въ сжщинска смисълъ на думата и да ги слуша съ особена радостъ — и даже съ гордостъ, като знаеше, че тѣ сж притѣжание на нашия или на братския народъ.

Пѣйнето бѣше въсхитително: съ такова единство и прецизность се изпълняваше всичко, щото човѣкъ би помислилъ, се че слуша настоящи артисти, когато всички сж любители. У тѣхъ и най-малкия динамически знакъ не оставаше неиспълненъ; особено декресчендо и пианиссимо изпълнявахъ прѣвъсходно.

Концерта се захвана съ „Шуми Марица“ и съ български нар. пѣсни, наредени отъ С. Шрамъ. Дѣйствително хармонии има хубави и разнообразни, сжщо и гладко движение на гласовѣтѣ. Всичкитѣ нумера се съпровождахъ съ шумни и продължителни ржкоплескания, но най-много се поправихъ сърбскитѣ и македонскитѣ нар. пѣсни, съставени отъ г. Мокраяцъ, въ който той показва, освенъ че е отличенъ диригентъ, но и добъръ композиторъ. Пѣснитѣ сж наредени твърдѣ сполучливо. Особена интересность даватъ разнообразието на хармонитѣ и редуванието на мотивитѣ въ видъ на имитация въ разни гласове, което прави народнитѣ мотиви — инакъ прости и монотонни — твърдѣ разнообразни. Прѣкрасна бѣше тѣй сжщо и пѣсенъта „Кръстоносцитѣ на морето“ отъ Базена, особено тамъ, кждѣто басса контрапунктически се движи съ останалитѣ гласовѣ. Отъ солиститѣ най-много се отличи тенориста г. проф. Спира Каликъ съ своя си ясенъ и благозвученъ гласъ.

На пѣвчески хоръ се поднесохъ срѣдъ концерта три вѣнци: единия отъ гр. Пловдивъ, а другитѣ два отъ любителитѣ на пѣнието и на братското съгласие.

ВЕЧЕРИНКАТА.

Слѣдъ концерта е била дадена въ честь на сърбскитѣ гости вечеринка въ гражданския клубъ. Както се събиратъ братия или най-добри приятели около трапезата, така бѣхъ образували тази вечеръ тука единъ интименъ кръгъ прѣдставителитѣ на двама братски народи. Между приятелски разговори изказахъ се нѣколко хубави здравици: първата бѣше произнесена отъ окр. управителъ за Н. В. сърбски кралъ. Г. проф. Станоевичъ, прѣдсѣдател на пѣвческото

дружество напи здравица за Н. Ц. В. княза Фердинанда. Г. Юрковъ, градският кметъ, напи здравица на сърбският народъ и на братството между Сърбитъ и Българитъ. Г. проф. Спира Каликъ, исказа съ пламенни думи, че другаритъ и другаркитъ му сж възхитени отъ срѣщата, която прави българският народъ въ лицето на своята интелигенция на сърбското пѣвческо дружество. „Когато тръгнахме отъ Бѣлградъ, — продължи той — смѣтахме, че ще минемъ границатан а една чужда държава; нъ когато дойдохме до Царибродъ, ний никакъ не усѣтихме, че не сме вече у дома, защото бѣхме посрѣщнати толко съ сърдечно, като че сме дошли между своитъ“. Г. проф. Каликъ напи здравица на братският българският народъ. Сетнъ слѣдвахъ още цѣли редове здравици; нъ мѣстото не ни допуска, да ги споменуваме една по една. Само ще кажемъ, че едрото на всичкитъ бѣше: да живѣе братското съгласие! (Живила братска слога!) Нека се забравятъ старитъ вражди! Да благослови Господъ възобновената любовъ между братията и съсѣдитъ! Прѣкрасни бѣхъ и здравичитъ за сърбската и българската младежъ, която е надежда на по-щастливо бѣдъще на двата народа: тя нека настоява, да се усили съгласието, миръ и любовъ междру югославянскитъ плѣмена.

ИСПРАЩАНИЕТО НА ГОСТИТЪ.

На другия денъ приготвихъ се гоститъ за трѣгване. Мнозина Пловдивчани желяехъ, тѣ да даджтъ още единъ концертъ; нъ врѣмето не позволяваше на Бѣлградчанитъ да испълнятъ това желание.

Множество народъ потегли къмъ станцията и на кола и пешкомъ. Прѣдъ нея се образува цѣла група отъ гоститъ, да се фотографиратъ, съгласно съ желанието на нѣкои прѣдставители на пресата, за да можтъ съ тая картина да украсятъ списанията и да я запазятъ за бѣдъщитъ врѣмена като едно скѣпоцѣнно въспоминание. (Виждъ картината на 72 стр. въ днешния брой).

Посрѣщанието — както го описахме въ началото — бѣше хубаво, а испращанието още по-хубаво, даже трогателно.

Пишуция тѣзи редове гледалъ е съ тежко сърдце на 1 ноемврий 1885 год. на сжщата станция трѣгванието на влака, прѣпълненъ съ български войници, прѣдвождани отъ въ Бозѣ почившият князь Александръ I, какъ се отправятъ съ оръжие въ рѣцѣ въ братоубийственната война. По-трагическа картина едвамъ може да има! Минавахъ се годинитъ, войната се забрави. Колкото пжти отивахме на Пловдивската станция и виждахме влакъ отправенъ въ посоката къмъ Сърбия, веѣкога ни се възобнови въ наметѣта тази печална картина. А днесъ, слава Богу, ни се прѣдстави на сжщото мѣсто

Београдско певачко друштво. — Београдско пивчско друштво. — Београдско пјевачко друштво. — Београдско певско друштво.

една картина, която е живъ контрастъ на прѣдишната: днесъ испращаме мили братия, дошли отъ Сърбия у насъ на гости като приятели, съ който се рукувахме и цѣлувахме, които ни дадохъ най-приятно, най-благородното наслаждение съ пѣнието си, и съ които по толкова причини мъчно се раздѣляме. Тази сцена бѣше възхитителна: днесъ не виждаме тука оръжие, не виждаме мечтъ, нъ днесъ прѣдшествува пѣвческата лира.

И по тоя начинъ вече е заличена трагическата сцена въ душата ни — за всекога. Тази радостна картина ще остане и трѣбва да остане незаличима и незабравима въ душата на всекий присъствующъ.

Прѣди тръгванието на влака изказахъ се още нѣколко сърдечни думи отъ страна на Сърбитѣ, както и отъ страна на Българитѣ: първитѣ изявихъ благодарността за извънредното гостопримство, а послѣднитѣ пожелахъ имъ добръ пътъ и ди молихъ, да носятъ искренни поздравления на домашнитѣ на всекъдѣ изъ Сърбия. И отъ двѣтъ страни се повтаряло: „на свиждане“ (до вицења) и „сбогом“, когато влакътъ потегли и отнесе скъпитѣ ни гости.

Дѣйствително, такива тържества сж рѣдки въ живота на народитѣ и оставатъ незабравими.

А. Б.

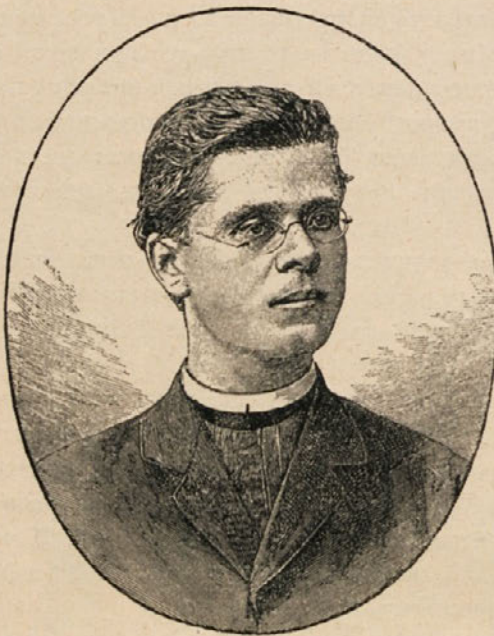

Simon Gregorčič,

slavni slovenski pesnik.

Lani dopolnil je ta sloveči mož, nadarjeni pesnik in blag duhovnik petdeseto leto svojega življenja. Osamoten živi že nekaj let na gradiškem holmu pri Renčah, a duh njegov je v živi in tesni zvezi z narodom slovenskim in sploh s človečanstvom; srce njegovo čuti z rojaki in brati, a ti-le čutijo ž njim. Na ta način je on le telesno osamoten, a v duševnem smislu je naš najbližji tovariš in naš najbolji prijatelj. Duh njegov bode živel med narodom, ko njega in nas že davno ne bode na svetu. A želimo, naj bi nam ga Bog ohranil še do pozne starosti zdravega in čvrstega.

Namen tem vrsticam ni, opisovati natančno zasluge in pesniške sposobnosti Simona Gregorčiča. To so storili pred nami že razni večji časopisi slovenski in hrvatski. Samo ga hočemo predstaviti v sliki našim častitim čitateljem, ter dodati nekatere črtice za one naše čitatelje na slavjanskem jugo-izhodu, ki še niso imeli prilike seznaniti se s tim pes-

Simon Gregorčič.

Mar videl nisi,
 O vbogi nenád,
 Da sad prepovedan
 Ti sreče je sad?
 Turčini le smejo
 U tvoji deželi
 Sladkosti piti
 In biti veseli;
 A ti, kristjan,
 A ti, Bolgar,
 Ne stezaj mi rok
 Po sreči nikdar!

nikom-velikanom, na kate-
 rega smo mi Slovenci po
 pravici toliko ponosni. Gre-
 gorčič se je že v svoji mla-
 dosti jako zanimal za brate
 Bolgare in Srbe, čutil je ž
 njimi — posebno s prvimi
 — gorjé, ki so ga imeli
 prenašati pod tursko kruto
 roko. Pesnik čuti baje gorje
 vsega trpečega človeštva, a
 kamo-li bratovo. Sreča
 bratova je tudi njegova
 sreča, a nesreča bratova —
 sklí ga v srcu.

V krasni pesni »Biser«
 nahajajo se sledeči stih, ki
 to potrjujejo:

Za Turka se te trudi
 In toči znoj,
 To tvoja dolžnóst,
 Poklic je tvoj:
 Podlóznik si ti,
 Tvoj suženj je rod,
 A on je vladar,
 On tvoj je gospod.

 Srcé zdaj umira
 Mi vsled bolečin

V drugej še lepšej pesni »Hajdukova oporoka« opisuje pesnik borbo
 bratov Bolgarov za osvobojenje, pripoveduje o ustankih, ki so se zdaj
 tu, zdaj tam pojavljali z namenom, otresti se turskega jarma, — žalibog
 brez zdatnega uspeha.

Ta pesen je vredna, da jo priobčimo tukaj celo. Morda se najde
 bolgarski pesnik, kateri jo bode v stihih na svoj jezik preložil. Mislimo,
 da še rojen Bolgar ne bi mogel bolje opevati in bolj živo opisovati to
 znamenito dobo v zgodovini svojega naroda, kakor je to storil naš
 slovenski pesnik.

Најдукова опорока.

Zastava strta, skrhan meč,
Končan je boj strašno besneč,
Bolgarska tožna prosta ni,
Zastoj si tekla, draga kri!

Ob gozdu tam, na hrast oprt,
Sloni junak — na lici smrt, —
Junak bledeči, blag Bolgar,
Hajduški četi je glavár.

Hajduk se smrti ne boji,
Umreti pa še ne želi:
Izpolnil ni prisege še,
Smrt ne, to stiska mu srcé.

Ođ hudih ran že ves šibák
Še zadnjo zbere moč junak;
Krog njega četica stoji,
Hajduk pa četi govori:

«Otrok jaz nimam, bratov ne,
Vi bratje mi in deca ste;
Vam torej, predno v smrt zaspim,
Poslednjo voljo izročim.

Rad pustil bi vam kaj v spomin,
A kaj? ko vse je vzel Turčin:
Turčin mi je blago pobral,
Turčin mi hišo je požgal.

Imetje moje — puška ta,
Handžár in samokresa dva;
Moj dom — Balkana vrh visok,
In streha mi — nebá oblok.

Pa, — naj si brez zakladov sem,
Skleniti oporoko hčem,
Da pozni čudil bo se vnuk,
Kako zapuščal je hajduk.

Poglejte, bratje, to zemljó,
Ravnine glejte pod sebó,
Po njih lepó poljé rodi,
Blišče se mesta in vasi.

Da, krasna je dežela ta,
In narod čvrst je tod doma;
Pa, oh, te zemlje gospodar,
Zatiran, suženj je — Bolgar!

Za Turka to polje rodi,
Za Turka se tržán poti,
Turčin uživa sad in cvet
In polja sad in cvet — deklet!

Moj dom je lep, moj rod krepák,
Za robstvo ni rojen junak;
Pač lepših, slavnih osod
Je vreden rod, ki biva tod.

«Prost mora biti, prost moj rod,
Na svoji zemlji svoj gospódl»
Takó sem se Bogu zaklel,
Svet dolg s prisego sem prevzel!

Za to sem živel, se boril,
Večkrat za to že kri sem lil,
Trpljenja, ran se nisem bal,
Da le prostost bi domu dal.

A zdaj me zgrabi mrzla smrt,
Prečrta dragi mi načrt;
Umreti, bratje, težko ni,
Pustiti nade — to boli!

Junaci vrli, vi z meno
Ste bili mnog junaški boj,
Pustili niste me nikdar,
Bil četi zvesti sem glavár.

Otrok jaz nimam, bratov ne,
Vi dediči po meni ste;
Bolgarsko v last vam izročim,
Nje svobodi vas posvetim!

Kar jaz prisegel sem nekđaj,
Spolniti vsak prisezi zdaj:
Za vero, za prostost domú
Živite, mrite brez strahú.

To nado vzamem naj s sebó,
Zdaj ko pod črno grem zemljó,
Da v zemlji prosti ležal bom,
Da prost moj rod bo, prost moj dom».

Na tla se vklone sto kolén,
Sto rok zavzdigne nož jeklén,
Sto grl zediní glasov sto:
«Prisegamo ti vsi na to!»

Izza oklaka jasni ščip
Na četo ist posije hip,
Glavar vesel se v njo ozré,
Nasmehne se — oči zapré.

Na glas zaplakal ni nikdó,
Skrivaj pa jim rosi okó,
Molčé žaluje zvesti trop,
Molčé se spravlja na pokop.

Štir hlode dá jim bližnji log,
Mladik grmovje tam okrog,
Nosila naglo naredé,
Mrliča na nja položé.

Že nema, gluha noč pavsod!
Kam pojde sprevod od ondod?
Po strmi stezi stopa, glej,
Duhovna ni, da šel bi sprej?

Tam spi hajduk — on mirno spi,
A duh njegov živi, budi;
Množé borilcev se vrsté,
Gorjé ti bo, Turčin, gorjé!

Pogrebna pesem ne zveni,
Le veter zkozi gozd ječi;
Ne sveti luč pokopnih sveč,
Gorí pa zvezdic svit brleč.

Pri vrhu so, zdaj obstojé, —
Lopate votlo zazvené, —
Kopati čuješ — to bo grob! —
Spet tiho vse! — končan pokop!

Kot drugi ni bil ta junak,
Ni drugim grobom grob enak:
Glej — vrh Balkana rob strmán,
Nad njim hajduk je zakopán.

Ki ljubil ga je žive dni,
Na grobu sveti križ stoji,
Ni rezan kamen, tesan les;
En meč navpik, handžar počez!

Kako mil in drag, kako svet je pesniku izhód, a posebno one dežele, iz katerih sta prišla slavjanska blagovestnika sv. Ciril in Metod, o tem pričajo sledeči stih iz njegove vzvišene pesni «Blagovestnikom»:

Luč naša, bratje, od izhóda!
Od tam nam solnce nósi zlati dan;
Omike žar spod jutrovskega svóda
Razširil do zapadnih se je stran;
In ljudstev svit, vir zemeljskega preporóda,
Ni bil li tam z nebá poslan?
Omike, vere luč nam od izhóda,
On dal nam tudi je Cirila in Metoda!
. . . Pustila mesto sta domače
O bregu sinjih morskih vod,
Šla sta v Slovanov širno domovino,
Preganjat z vere lučjo zmot temino.
Nosili drugi s križem robstva so verige,
Vidva — ljubezni svete vz, v
V desnici križ, v levici knjige
Navdihnene z nebés
Prinesla v glasih sta slovenskih,
V izvornih znamenjih pismenskih

Pradedom pismo od Boga, —
Oj to jim šlo je do srcá!
Pač srcu le domači glas
Mehkó se in sladko priliga
On srcu pravi vé izraz
In spet mogočno k srcu sega, —
Domači glas le nosi spas!
. . . V domačih glasih zdaj so brali
Slovani pismo iz nebá,
V domačih glasih pošiljali
So prošnje srčne do Bogá.
. . . Ne mrtvi krst, ne krst krvavi,
Ta krst je bil edino pravi!
Bil krst duhá je, krst življenja,
Krst prenovljenja, prerojenja,
Omiko z vero vred noséč,
Z obema narodnost družéč!

Kdor prečita te stihe, priznati mora, da pretresajo srce in da objemajo vse naše čuvstvo. To so polni in popolni stih, to je prava poezija!

Ne samo Slovenci nego tudi drugi Slavjani so radostno pozdravili Gregorčičeve poezije. Večina njegovih pesni je izišla v českem dobrem prevodu; pa tudi na ruski in na slovački jezik so preložene nekatere njegove pesni. S posebnim navdušenjem so sprejeli Hrvati prvi zvezek Gregorčičevih pesni, imenujoč jo — kakor Slovenci — «zlato knjigo».

«Hrvatska Vila» sodi o pesniku tako-le: «Pjesnikovo srce puno je ljubavi: do zavičaja, planina, roditelja, rodbine, prijatelja, naroda mučenika, domovine, majke, sirota; al ono znade i za mržnju . . . Pjesme se natječu ljepotom i plemenitošću. Za slovenski narod težko da kuca koje srce življe nego Gregorčičevo. . . Iz Gregorčičevih pjesama provire neka nutranja vlastita bol. A ta bol mu je malenkost prema boli, koju čuti rad nesreće naroda. Sam veli: Drugih nesreća dira me u srce obća nesreća potresa mi srcem jače, nego malenkostno vlastito zlo.

Če hoćete mi odzvati gorjé,
Prestvarite svet mi, ali — srécé!

Naše življenje — veli prijatelju na svetčan mu dan — nije blagdan, već radin dan. Od zore do mraka mora čovjek raditi, da olakša ljudske jade i nevolje.

Dolžan ni samó, kar veléva mu stan,
Kar more, to mož je storiti dolžán!

A što prijatelju kaže, toga se sam strogo drži:

Dobar pastir, jer što kaže inom
I sam svojim potvrđuje činom.

Predpostavlja, da ima svaki čovjek vršiti svoje zvanične dužnosti. Izvršio te, mora toliko raditi, koliko može: za narod, za domovinu, za čovječanstvo.»

Bolgarski slavni pesnik Ivan Vazov se tudi jako zanima za svojega slovenskega tovariša. Že l. 1885. preložil je na bolgarski v svojem časopisu «Zora» Gregorčičevo znamenito pesen: «Človeka nikar!» ter napisal o njegovih poezijah jako laskavo oceno.*)

Ako torej skromni naš pesnik v uvodu k svojim poezijam pravi, da je

«Poet, le malo komu znan,»

veljajo te besede le za vnanjo osamoteno življenje njegovo — kakor smo ga v početku opisali, — a nikakor ne more to veljati o pesnih njegovih, ki so postale dandanes lastnina ne samo naroda slovenskega, nego tudi drugih slavjanskih plemen.

A. B.

*) Vazov bode slavil letos 25letnico svojega pisateljskega delovanja. Ob tej priliki predstavili bomo njega našim rojakom na zapadu, kateri še niso imeli prilike upoznati se dobro ž njim in njegovimi izvrstnimi proizvodi.

Uredn.

Културно-исторически новини. Kulturno-zgodovinske novine. Културно-историске вести. Kulturno-povjestne viesti.

Црква и училище. — Cerkev in šola.

— Црква и школа. — Crkva i škola.

— При министерството на просвѣщенето въ София ще се съададе единъ висши учебенъ съвѣтъ и единъ постояненъ учебенъ съвѣтъ. Първия ще се състои отъ 36 лица, и ще заседава всѣка година отъ 5 до 31 августъ. Постоянния съвѣтъ ще заседава при сжщото министерството цѣла година и ще състои отъ петъ лица.

— Въ началото на идущата учебна година ще се отвори единъ висши педагогически курсъ при дѣвическата гимназия въ София.

— На великој школи у Београду основана је ове године катедра за електротехнику, трећа у Јевропи. Предава проф. Стеван Марковић.

— **Boka kotorska** dobila je svoju crkvenu glavu. 23. ožujka l. g. prekonizovao je papa Frana Uccellina za kotorskoga biskupa.

— **Za šibenskoga biskupa** posvećen je u krasnom trogirskom hramu sv. Ivana dr. Zannoni.

— **Na bečkom sveučilištu** predavaju u ovom ljetnom semestru: Prof. dr. K. Jireček: Izvori za historiju Jugoslavena; Balkanske zemlje u XV. vijeku; Spomenici srednjega vijeka; prof. dr. F. Pastnek: Staroslovenska sintaksa i roman o Aleksandru Velikom kod Slavena; dr. V. Vondrak: Historija česke književnosti; dr. Štrekelj: Strani elementi u slavenskim jezicima. Prof. V. Jagić ne predaje u ovom polugodištu radi puta u Rusiju i u južne krajeve.

— **Na vseučilišču v Lipskem** so v II. tečaju naslednja predavanja iz slavjanskega jezikoslovja. Leskien: Primerjevalna slovnica slavjanskih jezikov; razlaganje starohrvatskih dram; vaje v čitanju starejih litovskih tekstov. — Scholvin;

Slovnica modernega ruskega jezika in starobolgarskega (staroslovenskega). — Wallner: Novejši ruski roman v svojih glavnih zastopnikih.

Наука и хуџошество. — Nauka in umetnost.

Наука и уметност. — Nauka i umjetnost.

— Нашиѣ картини у другитѣ Славяни. Най-голтмото хърватско плустровано списание »Prosvjeta« (Просвѣщение) заржчило е отъ редакцията на »Југославјиски Гласникъ« картината на нашия прочуѣ живописецъ госп. Иванъ Мърквичка: »Българка отъ Врачанско« и я публикува въ бр. 4. »Prosvjeta« описва тази картина така: »Госп. проф. Мърквичка въ София ни е отетжнилъ това хубаво пронаведенне, което е хуџошественно изработено та ни прѣдставява много красивъ типъ отъ българскій народъ. Костюмътъ е богатъ. И рѣдко ще се намѣри на истоку селянка съ таква правилни черти и толкосъ достоинственна поза, както е тази мома отъ Врачанско; защото селянкитѣ у источнитѣ народи прѣнасятъ всичкитѣ домашни тегоби и много бърво остарѣватъ въ слѣдствието на усиленитѣ напѣгвания. А такъвъ достоинственъ женски ликъ (образъ), какъвто ни прѣдставява тази мома отъ Врачанско, не е сътворенъ да робува, нъ всѣкогажъ ще бжде равноправенъ съ другаря си; а така трѣбна и да бжде тамъ, гдѣто владѣе християнскія духъ и сжщинското образование.«

— Српска краљевска академија имала је прошле године 31 редовног и 13 дописних чланова. Од »Гласова« академије изишли су: Вуловића »Бележске о архиепископу Никодиму«; Авакумовића »Српска порота« и др. М. Јовановића »Поглед на пидијеску драму«. Као оделно издање: »Живот Срба селяка« од Милчиновића.

— **Vlaho Bukovac** slkiat će zastor za novo narodno kazalište za 6000 for.

— **Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti** u Zagrebu. — Razred matematično — prirodoslovni držao je 28. ožujka t. g. sjednicu, u kojoj je čitao član dopisnik dr. Drag. Gorjanović raspravu: «Geološki odnošaji sjevero-zapadnoga kraja, Hrvatske» i pravi član dr. Drag. Zahradnik; «Prilog k teoriji krivulja trećega stupnja». — U predidućoj sjednici istoga razreda čitao je kao gost prof. Milan Šenoa svoju raspravu: «Rijeka Kupa i njezino porječje».

Театр и музика — Gledišće in glasba. Поворните и глазба. — Kazalište i glazba.

— Българското театрално дружество „Създа и смѣхъ“ даде пръвъ м. априлий цѣлъ редъ сполучливи прѣдставления въ Пловдивъ. Най-много привличахъ публиката „Хъшове отъ Ив. Вазова. Сжцата красива драма, ваета отъ български народенъ животъ на по-новата епоха, бше прѣдставявана тоже въ столицата нѣколко пжти все при пълний театръ.

— Дружеството отъ хърватски народенъ театръ ще даде въ влатна Прага — въ врѣмето на чехославянското народописно вложение (отъ 15-й май до 28-й септември) — цѣлъ редъ прѣдставления.

— **Hrvatsko kazalište u Zagrebu.** Već smo u 1. br. našega lista spomenuli, kako lijepo se pod revnim intendantom drom. Stj. Miletićem razvija hrv. kazalište. To opetujemo ponovno a u podkrepu naše tvrdnje navadjamo slijedeće: U ovoj su sezoni u četiri mjeseca prikazivana 52 komada u 110 predstava. Od drama je 12 hrvatskih, 2 češke, 16 francuskih, 3 engleske, 3 njemačke i 1 staroindijska.

— **Nadarjeni slovenski skladatelj** Nedved izdal je svojo najnovеjšo skladbo za мошки збор in tenor-solo «Domu in ljubezni», besede E. Gangla, ter jo je posvetil pevskemu zboru «Glasbene Matice» v Ljubljani.

Търговия, индустрия и съобщения. — Тгговина, obrtnija in promet. — Трговина, обрт и промет. — Тгговина, обрт i promet.

— Българското княжество се раздѣля на 4 района за търговските камари, съ съдалища въ София, Пловдивъ, Руссе и Варна. Веѣка камара ще се състои отъ 32 членове.

— Плановетъ за линията Романъ-Плѣвенъ-Поликрайще-Шуменъ се преработватъ вече въ министерството на общественитѣ сгради въ София.

— У Сръбији се трасира нова железница Парачин-Зачъар.

— **Vicinalna željeznica Osijek-Bešliće** počela se je graditi, te bi čitava pruga mogla biti dogotovljena koncem ove godine. I lokalna željeznica Osijek-Djarkovo-Vrpolje počet će se po svojoj prilici graditi još ove godine.

— **Željeznice iz Rogatca v Krapino** namenjeni so zidati, kakor se je govorilo v trgovskej zbornici v Gradcu.

Народно стопанство. — Narodno gospodarstvo. — Народна привреда. — Narodno gospodarstvo.

— При министерството на търговията и земледѣлието се занимава една комисия съ въпроситѣ за подобрене състоянието на земледѣлческото население.

— Въ Видинъ, Шуменъ и Хасково щѣли да се прѣдприематъ опити за насаждане полета съ търговски и индустриални растения.

— Сръпски државни монопол дувана дао је месеца априла о. г. 1,015.318 дин., а соли 190.505 д.

— У Zagrebu ustrojila se srpska banka, kojoj se glavnica opredijelila na 4,500.000 for.

— **Južno-štajerska hranilnica v Celju** je imela leta 1894. denarnega prometa 1,379.014 gld. Stanje hranilnih vlog dne 31. decembra l. leta je 1,280.982 gld. Glavna rezerva iznaša 27.755 gld.

Здравословие и лѣковити мѣста. — Zdravoslovje in letovišča. — Здравословье и бање. — Zdravoslovje i kupelji.

— Бургаския градеки общински съвѣтъ рѣши, да отдаде на прѣдприемачъ постройката на морски бани и експлоатацията имъ.

— Kupališna sezona na Ilidži u Bosni otvorena je 15. svibnja.

Археология. — Starinoslovje. — Археология. — Arheologija.

— **«Hrvatsko starinarsko društvo»** steklo je ulomak spomenika hrv. vladara Mutimira. To je do sada prvi spomenik ovoga hrv. vladara.

— **Hrvatsko arkeološko društvo u Zagrebu** raspolaže glavnicom od 5169 for. 55 novč. i kamatima od 595 for. 34 novč. K tomu valja dodati još 600 for., koje je doznala kr. zem. vlada i još nešto prinosa od članova. Izim ovoga imetka imade društvo još veliku zalihu svojih publikacija. Društvo izdaje list «Vjesnik».

Югославянска библиография. — Jugoslavjanska bibliografija. — Югословенска библиография. — Jugoslavenska bibliografija.

(Vse tukaj omenjene knjige in spisi morejo se naročiti v knjigarni Alojzija Bezenška v Plovdivu. — Всѣхъ тутъ упомянутыя книги и списания можеть да се поручать чрѣвъ книжарницата „Пчела“ на Луй Бевеншегъ въ Пловдивъ.)

— „Българска Сбирка“ списание за книжина и общественни знания, павава подъ редакцията на Ст. С. Вобчевъ. Год. II, кн. V. Пловдивъ.

— „Свѣтлина“, мѣсечно иллюстрирано списание. Год. V, кн. IV. Редакторъ-плататель: Ю. Михайловъ — София.

— „Мисълъ“, списание за наука, литература и критика. Год. V, априлий кн. 2. Главенъ редакторъ: дръ. К. Кръстевъ, София.

— **«Prosvjeta», list za zabavu, znanost i umjetnost u Zagrebu**, stupila je u treći tečaj. Taj list lijepo služi hrvatskoj knjizi, je krasno ilustriran i ulaže mnogo truda, da postane vidjeno glasilo zabave i pouke. Možemo ga svakomu preporučiti.

— **«Vijenac», list namijenjen zabavi i pouci**, stupio je ovom godinom u svoj 27. tečaj. On imade za hrvatsku knjigu velikih zasluga. Uredjivan je pomno i vješto te zaslužuje u punoj mjeri svaku preporuku.

— **«Nada» zove se beletrističan list**, koji je pod uredništvom K. Hörmanna stao izlaziti početkom ove godine latinicom i ćirilicom (posebice). Prvi brojevi izišli su lijepo ilustrirani s obilnim sadržajem.

— **P. J. Šafařík mej Jugoslavani.** Povodom 100letnice rojstva P. J. Šafaříka (13. maja) začela je v češkom listu «Osvěta» izhajati vrsta člankov pod gornjim naslovom. Piše jih dr. Konstantin Jireček.

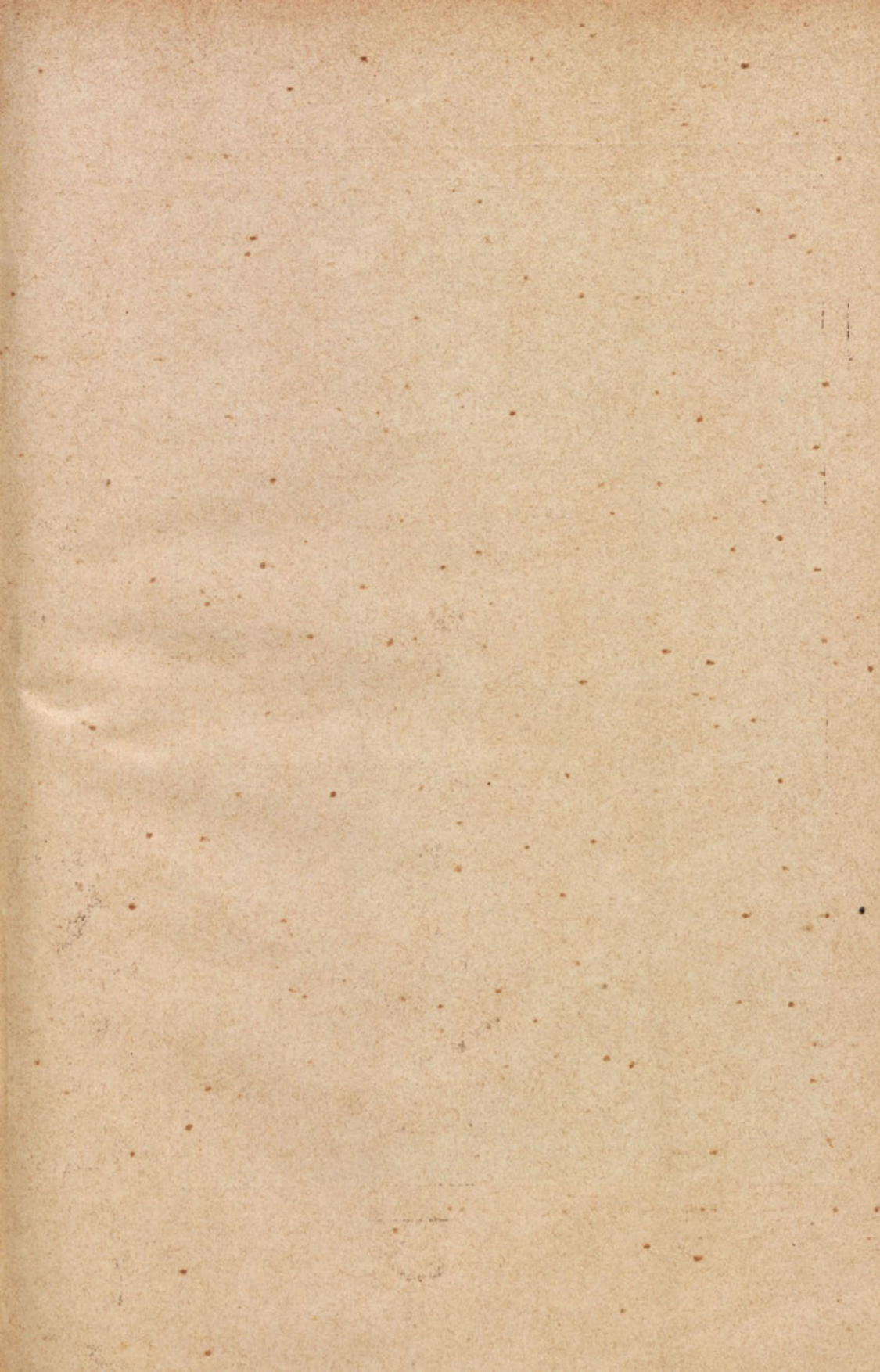
— **«Matica Slovenska» je letos** podarila svojim članom po štiri knjige. 1. Letopis za leto 1894. 2. Zgodovina slovenskega slovstva. I. zvezek. Od početka do francoske revolucije. Spisal dr. Karol Glaser. 3. Doneski k zgodovini Škofje Loke in njenega okraja. Spisal Franc Kos. 4. Ant. Knezova knjižnica. Zbirka zabavnih in poučnih spisov. Uredil Fr. Levce.

Разин. Raznoterosti. Смесице. Razno.

Празници. — Prazniki. — Празници. — Praznici.

— 25letnico svojega vspešnega delovanja pri banki «Slaviji» slavil je prošlega meseca ravnatelj g. Ivan Hribar v Ljubljani.

— **Preširnova slavnost slovenskega akadem. društva «Triglav» v Gradci** je bila letos prav sijajna. Program koncerta bil je izboren. Navzočih je bilo okolo 600 oseb, med njimi dosta Hrvatov, Srbov, Bolgarov in Čehov.

Първи урокъ на тамбурага. — Ръка ваја на тамбурага. (Картина на Ив. Мърквичка. — Слика Ив. Мърквичка.)